

Yıl/Year:3, Sayı/Issue: 6, Ağustos/August, 2022, s. 57-75

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date

Yayın Geliş Tarihi:01-08-2022

Yayınlanma Tarihi:31-08-2022

ISSN: 2757-6000

Dr. Öğr. Üyesi Seda Nur Atasoy

Giresun Üniversitesi

seda.atasoy@giresun.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4941-8577

GRAFİK TASARIMDA OPTİK BİR FENOMEN: IşINLAR

Öz

Grafik tasarımda optik bir fenomen olan ışınlar, bazen ikonografik bir sembol olarak dini karakterlerin etrafında ışımakta, bazen de bir nesneyi çevreleyerek o nesnenin önemini vurgulayan -albüm kapakları, dergi kapakları, illüstrasyonlar, afiş ve logo tasarımları gibi- birçok tasarım ögesinin arka planında grafiksel bir yorum olarak kullanılmaktadır. Araştırma, grafik tasarım ürünlerinde farklı kullanım amaçları olan ışınların, örnekler dahilinde önemini ortaya çıkarmak ve onların grafik ürünlere ne amaçla eklendiğine, hangi kavramları ifade ettiğine ve nasıl kullanıldıklarına dair kavramsal bir zemin oluşturmayı amaçlamaktadır.

Bu araştırmanın paradigmasında teorik araştırma; veri analizinde ise nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Yöntem olarak da araştırmada, nitel veri toplama tekniklerinden olan doküman analizi tekniğı benimsenmiştir. Yorumlayıcı yaklaşımla anlamlandırılan olgularda, ışınların vermek istediğı mesajlara ve etkilere odaklanılmıştır. Araştırmada verilen örneklemelerde ise konu ile ilgili taranan ve içeriğı uygun olduğı düşünölen örnekler, random örnekleme ile sanal ortamdan seçilmiştir. Ele alınan problematik, geçmişten günümüze ışınların, neden grafik tasarımın vazgeçilmez bir ögesi / düzenlemesi olduğünün ve neden sembolleştiğinin irdelenmesi olarak belirlenmiştir.

Araştırma, alanyazındaki kavramsal eksikliğı gidermesi ve tasarımda sıkça kullanılan ışınlara yüklenen anlamların belirlenip, kavramın anlam sınırlarının çizilmesi bakımından önemlidir.

Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlara göre, ışınların tek bir olumsuz etki dışında -Hiroşima ve Nagazaki'ye atılan atom bombasının patlamasını anımsatması- diğör tüm etkilerinin olumlu, destekleyici ve vurgulayıcı olduğı; izleyicinin vizyonunda algısal değışiklikler yarattığı, grafik bir yorum olarak da tasarımın eskimeyen önemli optik fenomenlerinden biri olduğı, aynı zamanda kullanıldıkları grafik ürüne modernite ve heyecan kattıkları tespit edilmiştir.

Araştırmanın, tasarımcılara grafik ürünlerde ışın kullanımının, görsel algı üzerindeki etkileri hususunda ve bu kapsamda eserler üretmiş en önemli grafik tasarımcıları tanıtması bağlamında yol göstereceği umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Işıklar, Tadanori Yokoo, Seymour Chwast, Shigeo Fukuda, Art Deco, Optik Sanat.

AN OPTICAL PHENOMENA IN GRAPHIC DESIGN: RAYS

Abstract

Rays, an optical phenomenon in graphic design, sometimes shine around religious characters as an iconographic symbol, and sometimes they surround an object, as a graphical interpretation in the background of many design elements such as album covers, magazine covers, illustrations, poster and logo designs emphasizing the importance of that object. The research aims to reveal the importance of the rays, which have different uses in graphic design products, with examples and to establish a conceptual basis on why they are added to graphic products, what concepts they express and how they are used.

Theoretical research is conducted in the paradigm of this research, and qualitative research approach is adopted in data analysis. Document analysis technique, one of the qualitative data collection techniques, is adopted as a method in the research. In the cases that are interpreted with an interpretive approach, it is focused on the messages and effects that the rays are intended to convey. As of the samplings given in the study, the samples related to the subject that are scanned and thought to be suitable for the content were selected from the virtual environment with random sampling. The problematic discussed is determined as the examination of why rays from past to the present are an indispensable element / arrangement of graphic design and why they become symbols.

The research is important in terms of resolving the conceptual deficiency in the literature and determining the meanings attributed to the rays that are frequently used in design and drawing the meaning boundaries of the concept.

According to the results obtained within the scope of the research, apart from a single negative effect - *reminiscent of the explosion of the atomic bombs dropped on Hiroshima and Nagasaki* - all the other effects of the rays are positive, supportive and emphasizing. It has also been determined that it creates perceptual changes in the vision of the viewer, that it is one of the important optical phenomena of design as a graphic interpretation, and that they also add modernity and excitement to the graphic product they are used.

It is hoped that the research will guide the designers about the effects of the utilization of rays in graphic products on visual perception and in the context of introducing the most important graphic designers who have produced works in this context.

Keywords: Rays, Tadanori Yokoo, Seymour Chwast, Shigeo Fukuda, Art Deco, Op Art.

GİRİŞ

Dairesel haleler şeklinde tekrar eden bir sıra çizgiden oluşan ve çoğu zaman doğan bir güneşi ifade eden ışıklar, grafik tasarımı alanında hiç eskimeyen optik bir düzenleme; aynı zamanda kullanıldığı yapıda dinamik bir etki bırakarak tasarıma enerji katan,

sembolik yapılardır. Bu sembolik yapılar, grafik ürünleri daha anlamlı, daha vurgulayıcı hale getirebilmektedir.

“Görsel her şeyin yapı taşı olarak şekiller son derece sembolik anlamlar taşıyabilir. İlk çağlardan beri, özellikle de yazının bilinmediği zamanlarda başka türlü kolayca temsil edilemeyecek anlam düzlemlerinin ifadesinde kullanılmışlardır. Daire, kare ve üçgen gibi en basit şekiller sembolik olarak bütün kültürlerde yer almış, başka pek çoğu da tasarlanarak sembolik anlamlarla donatılmıştır” (Bruce, 2019, s.284).

Nesnelerin gerçekleri ya da daha derin konuları temsil ettiği görülmeye başlandığında, tasarımdaki fikrin ya da nesnenin özüne dair bir farkındalık geliştirmek mümkündür. Tasarımda sembolizm, bir tasarım fikrinin yorumunda başvurulacak görsel bir dildir (Bruce, 2019, s.9).

“Bir grafik eserde alt mesajlar olarak yer alan nesneler, olaylar ve olguların kimi zaman ana mesaja dönüşebilme yeteneği taşıdığını, bunların kültür kodlarıyla bağlantılı olduğunu zaman zaman hatırlamamız ve ne kadar zengin bir kodlar denizinde yüzüp de balıklar gibi bunun farkında olmadığımızı bilmemiz önümüze yeni ufuklar açabilir. Bir grafik tasarımcı; bir lekenin, iki çizginin, dört noktanın ne büyük bir hazine taşıdığını keşfetme çabasını, işinin en önemli parçası haline getirebilmelidir” (Tuncer, 2012).

Bu şekilde kültür kodlarıyla ilişkili olup, içinde barındırdığı ana mesajın kendisi olan ya da ana mesajı önemli ölçüde etkileyen ışıklar, çevreledikleri nesnenin esas anlamını oluşturmakla kalmaz, aynı zamanda, zihni ve duyguları da harekete geçirirler.

Işıklar, yol gösterici bir işlev görmekle birlikte, vurgulanmak istenen mesaja katkılarıyla destekleyici bir yapı da oluşturmaktadırlar. Tasarımda kullanıldıkları konuma göre heyecanı, eğlenceyi, enerjiyi, ışıltıyı, çevreledikleri bir nesnenin önemini, doğüstü güçleri vb. çoğaltılabilecek bir çok başlığı temsil edebilirler. Bilgi iletebilir, duygusal bir atmosfer ve ortam yaratabilirler. Bir amblemin arka fonunda güneşin doğuşunu ya da enerjiyi temsil edebilir ya da kutsal bir yapıyı yüceltmek için kullanılabilirler.

Tasarım, ekran ya da kağıt fark etmeksizin, uygulandığı yüzey üzerinde kendi gerçekliğini yansıtır. İzleyicisi tarafından görülen şey, bu dünyanın bir temsili olabileceği gibi, daha önce görülmemiş ve gerçekte var olmayan her şeyi gösterebilen bir iletişim yüzeyi oluşturabilir. Çalışılan yüzey üzerindeki imge ve şekiller, tasarımdaki belli başlıklar için (reklam, propaganda vb.) uzlaşmış göstergelerden seçilebilir. Bu görüntü ve şekillere atfedilen sembolik özellikler, anlamlı ve güçlü mesajlar verebilirler (Ergüven, 2021). Işıkların tasarımdaki varlığı da bu şekilde ifade edilebilir.

YÖNTEM

Bu araştırmanın paradigmasında teorik araştırma; veri analizinde ise nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Yöntem olarak da araştırmada doküman inceleme tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmada verilen örneklemelerde ise konu ile ilgili taranan ve içeriğe uygun olduğu düşünülen örnekler, random örnekleme ile sanal ortamdan seçilmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden önemli bir veri toplama aracı olan ‘Doküman Tekniği (Doküman İnceleme)’, özellikle araştırma konusu ile ilgili kişiler ulaşılmaz olduğunda tercih edilebilen, araştırma için en uygun tekniklerden biridir. Bu teknik çeşitli materyallerin araştırma konusu için incelenmesi ve çözümlenmesini içerir.

Araştırmada incelenen olgu veya olaylarla ilişkili bilgiler içeren yazılı belgelerin ayrıntılı olarak taranması ve bu bilgilerden yeni bir bütünlük oluşturulması, doküman/metin analizi olarak adlandırılır (Creswell, 2002).

VERİLERİN ANALİZİ

Araştırılan alanda kapsamlı literatür taraması yapılmış, güncel kaynaklardan elde edilen veriler analiz edilerek içerik oluşturulmuştur. Ancak konu hakkında, çok fazla bilgi, belge ve yayın bulunmadığı için, araştırmanın alanyazında önemli bir boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE IŞIKLAR

En eski ikonografik semboller arasında yer alan ışıklar, önemli dini karakterlerin kutsanmışlığını göstermek ya da tanrıların ve kahramanların doğaüstü güçlerini, yüceliklerini göstermek amacıyla başlarının çevresinde ya da arka planlarında bir ışık huzmesi şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Görüntü 1:

<https://tr.pinterest.com/pin/434386326564701007/>

Erişim Tarihi: 14 Mayıs 2022

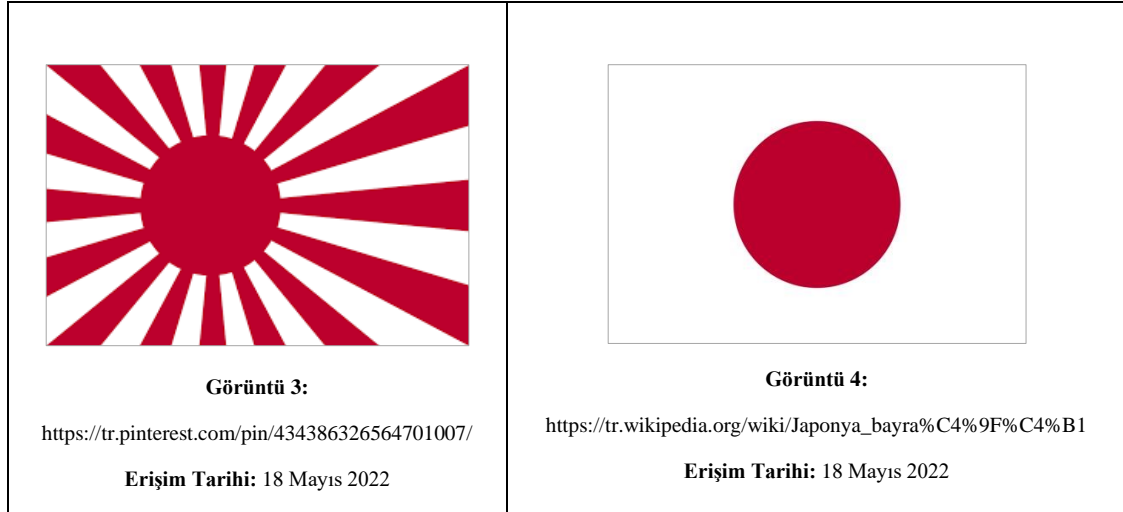
Görüntü 2:

<https://tr.pinterest.com/pin/688276755544030933/>

Erişim Tarihi: 14 Mayıs 2022

“Işınlrın din dışındaki ilk yaygın kullanımı, Japon İmparatorluğu’nun ‘Doğan Güneşin Toprağı’ bayrağında görölmektedir. Üzerinde kırmızı bir diskten çıkan 16 kırmızı ışın bulunur. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra, Japonya’nın yenilgisiyle beraber bayraktan ışınlar silinmiş ve bugünkü kırmızı daireye dönüştürölmüştür. Komünist Çin, bu ışınları Mao Zedong’u bütünüyle çevreleyen bir hale biçiminde veya ufuktaki bir ışıldağın büyük çaptaki bir yelpazesi şeklinde kullanarak, yeni dönemin doğuşunun habercisi anlamında kendi propagandası için hızla benimsemiştir. Çoğunlukla beyaz, sarı veya mavi zemin üzerine kırmızı renkte yapılan ışınlar o zamandan beri, Amerikan bayrağındaki kırmızı çizgilere benzer şekilde, ama ek olarak şimdi nostaljik olan ‘kırmızı, parlak ve ışıldayan’ Mao kültürünün ikonografisine referansla onların güçlü bir grafik motif olduğunu düşünen tasarımcılara ilham vermektedir” (Heller & Vienne, 2016, s.15).

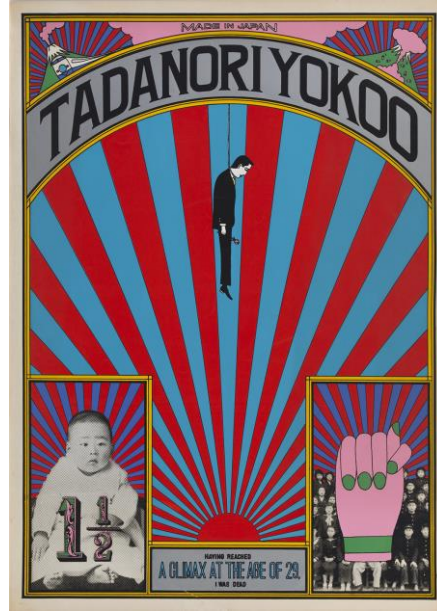
Görüntü 3’te, Japon İmparatorluğu’nun en önemli simgelerinden olan güneşin; «Doğan Güneşin Toprağı» ya da «Güneşin Ülkesi» temsilini yansıtan, aynı zamanda Japon İmparatorluk Deniz Kuvvetleri Bayrağı olan ve 1947 yılına dek kullanıldığı bilinen bayrağın görüntüsü yer almaktadır.

Hiroşima ve Nagazaki'ye atom bombasının atılmasıyla birlikte Japonya savaştan mağlup ayrılmıştır. Bu yenilgi ile patlama etkisi yarattığı düşünülen ışıklar, bayraktan kaldırılmış ve yerine sadece bugün kullanılan kırmızı daire konulmuştur (Görüntü 4).

Çin tarafından Başkan Mao Zedung için tasarlanan kült afişlerde hemen yerlerini almış ve burada da 'yeni bir dönemin başlangıcı' ifadesinin temsili olarak savaş propagandası amacıyla kullanılmışlardır (Heller & Vienne, 2016, s.15).

Japon Grafik Tasarımcı Tadanori Yokoo'nun psikokültürel deneyiminin ötesine geçen öznellik yüklü afişlerinde de arka planda sıklıkla gördüğümüz ve adeta onun imzası niteliğindeki ışıklar, önde yer alan figürü ya da herhangi bir nesneyi öne çıkarmak amacıyla kullanılmakta ve Yokoo, bu araştırma için önemli bir örnek teşkil etmektedir. Yokoo'nun sıra dışı psikedelik (saykodelik) kolaj çalışmalarıyla alışlageldik afiş kavramlarının dışında tasarlamış olduğu Pop Art estetiğindeki otobiyografik afişleri de, kendi yaşanmışlıklarını ve arzularını yansıtmaktadır.

Görüntü 5: “Made in Japan, Tadanori Yokoo, Having Reached a Climax at the Age of 29, I Was Dead” (Japonya’da üretilmiştir, Tadanori Yokoo, 29 Yaşımdayken Doruğa Ulaştım ve Öldüm)

Kaynak: <https://artreview.com/work-of-the-week-yokoo-tadanoris-self-obituary/>

Erişim Tarihi: 13 Mayıs 2022

Afişteki detaylarda en üstte; Fuji Dağı, arka planında doğan güneş ve hız etkisi ile uzayan bir tren yer almaktadır. Sağda ise patlayan yanardağ görseli ve yine ardında ışınlar yer almaktadır. Üst orta alana tasarımcı, kavisli bir kemer şeklinde adını ve soyadını yazmıştır.

Tadanori Yokoo’nun içerisinde bir çok metaforu barındıran ve postmodern grafik tasarımın öncüsü sayılabilecek Görüntü 5’teki afişinde, aynı zamanda bir ölüm ilanı sunulmaktadır. Afişte sol üstte belirtilen,

“Shinkansen hızlı treni, savaş sonrasında Japonya’nın hızla ilerleyen ve sonuçta sorunlu olan, bazılarının göre ülkenin asil geleneksel kültürünü yok eden gelişimini temsil ediyordu. Fuji Dağı o eski dünyayı temsil ediyordu, doğan güneş de Japonya’nın modern dönemdeki bu durumuna neden olan militarist çılgınlığın simgesiydi. Afişin alt tarafında bir yanda Yokoo’nun bebeklik fotoğrafı, diğer tarafında da müstehcen bir hareket yapan bir el içeren bir okul fotoğrafı vardır.

Ortada ise elinde bir çiçek tutan, asılmış genç bir adam vardır (Heller & Vienne, 2016, s.15).”

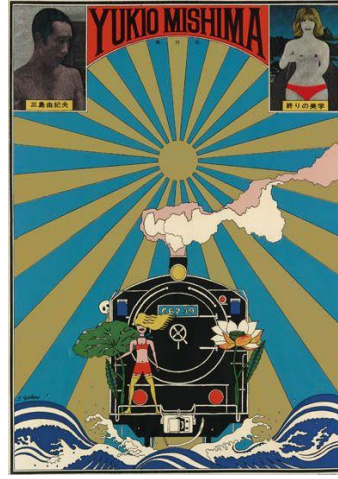
Yokoo, tasarımlarında hızlı teknolojik gelişmeleri alaycı bir üslupla eleştirmiş, eski ve yeniye birleştirerek kendi zamanının ruhunu yansıtan kavramsal kompozisyonlar oluşturmuştur. Kompozisyonlarının hemen her birinde de ışınları arka planda kullanmış (Bkz. Görüntü 6 ve 7) ve burada tasarımdaki bir olguyu öne çıkarmanın yanı sıra, kendi kültürüne ait bayraklarına da konu olan bir sembolü; yani ilk olarak ülkenin konumu itibarı ile doğudan doğan güneşi, afişlerinin çok katmanlı yorumlamalarında kullanmıştır.

Görüntü 6:

<https://www.wikiart.org/en/tadanori-yokoo>

Erişim Tarihi: 13 Mayıs 2022

Görüntü 7:

<https://catalogue.swanngalleries.com/Lots/auction-lot/TADANORI-YOKOO-%281936--%29-YUKIO-MISHIMA-THE-AESTHETICS-OF-END-?saleno=2314&lotNo=251&refNo=662587>

Erişim Tarihi: 13 Mayıs 2022

Yokoo'nun eserlerinde kendine has tarzını, hayallerini, deneysel yanını, fotoğrafları, dinamik içerikleri ve çeşitli imgeleri; yanı sıra alegorik bir anlatımla kolaj tekniğini özgürce kullanışını görmek mümkündür.

“Üst düzey grafikçiliğin kapalı dünyasına, 1970’li yılların sonlarından başlayarak bir esin kaynağı ya da daha doğrusu bir dalga gibi Japonlar girmeye başlar, çünkü ortaya koydukları bütünüyle yeni ve en üst düzeydeki imgeler ne kadar çeşitliyse, sanatçıların sayısı da o kadar fazladır”(Weill, 2015, s.112).

Işıklar konusunda diğerk bir önemli isim ise, optik yanılsamaları tasarımlarında uygulayan ve evrensel olarak tanınan stili ile grafik tasarıma büyük katkıları olan Shigeo Fukuda'dır.

Işıklar, optik sanatla; izleyici retinasını güçlü bir biçimde uyaran yapısı, tekrar eden basit formları, titreşen hareli renkleri ve ritmik desenleri bakımından ilişkilidirler.

“1960'lı yılların sosyal, kültürel ve teknolojik değişim çağında Amerika ve Avrupa'da etkilerinin hissedilmeye başlandığı Op Art, sanatsal ifadeye yeni bir görme deneyimi yaşatmıştır. Çağının önemli soyut sanat hareketlerinden biri olarak kabul edilmiş olan bu anlayış, iki boyutlu düzlemde optik yanılsamaya dayalı anlatım biçimlerini içermektedir. Bu doğrultuda Op Art, bilim ile sanat arasındaki etkileşimin metodu olmuştur” (Lehimler, 2015, s.108).

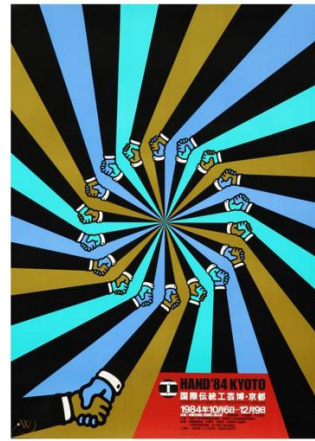
Op-Art, fiziksel ve psikolojik etkiler yaratarak izleyiciyi etkisi altına almaktadır. Bu sanat akımı içerisinde sanatçılar, yapıtlarını belli geometrik desenlerle bir kurgulama mantığına ve yanılsama yapısına göre oluşturmuşlardır. Çağdaş sanatta tasarım alanlarında sanatçılar optik yanılsama alanlarını yaygın biçimde kullanmaktadır. 20. yüzyılın dikkat çeken akımlarından biri olan Optik Sanat'ın uygulamalarına; resim, heykel, seramik, grafik tasarımı ve mimari gibi görsel sanatların her alanında rastlamak mümkündür (Bilirdönmez, 2022, s. 284).

Görüntü 8: Shigeo Fukuda, “Mona Lisa's Hundred Smiles/Mona Lisa'nın 100 Gülüşü”, 1970.

<https://wowgreat.tumblr.com/post/185313503489>

Erişim Tarihi: 21 Haziran 2022

Görüntü 9: Shigeo Fukuda, “Hand'84 Kyoto”, 1984.

<https://emmafarnsworth.wordpress.com/2015/10/>

Erişim Tarihi: 13 Mayıs 2022

Shigeo Fukuda'nın Görüntü 8'de yer alan afişinde, bir merkezden yayılan çizgilerle oluşturulan görsel ifadenin detayında Mona Lisa resmini stilize ettiği görülmektedir. İzleyicide bir tür keşfetme duygusu yaratan bu afiş kendi içinde barındırdığı negatif ve pozitif alan ilişkisiyle aynı zamanda gözümüzde de bir titreşim etkisi yaratmaktadır (Lehimler, 2015, s. 151). Görüntü 9'da ise, yine Fukuda'nın eşmerkezli, yansımali bir eseri görülmektedir.

Ardı sıra tekrar eden bu optik semboller, tasarımın yapısına göre canlı, pastel ya da benzer renklerden oluşabilir, Art Deco afişlerindeki gibi gücü, görkemi temsil edebilir ve hatta hareketlendirilerek baş döndürücü bir etki yaratabilirler.

Görüntü 10-11-12: Art Deco Afiş Tasarımları

Kaynak: <https://www.designgost.com/makale/gecmisten-gunumuze-tum-grafik-tasarim-stilleri>

Erişim Tarihi: 20 Nisan 2022

Işıklar, Art Deco akımında da diğer sanat akımlarında olduğu gibi yerini almış (Görüntü 10-11-12), dönemin afişlerinde mimariye (Görüntü 13-14), makinaya ve modernizme olan hayranlığa vurgu yapmak için kullanılmışlardır. Genel olarak dönemin tarzını yansıtan Art Deco afişlerinin arka planında yükselen ışıkların, afişteki heykelsi figürlerin (Görüntü 10-11) etkilerini güçlendirdiği görülmektedir.

Görüntü 13:

<https://tr.pinterest.com/pin/289145238577123222/>

Erişim Tarihi: 13 Mayıs 2022

Görüntü 14:

<https://tr.pinterest.com/pin/289145238577123223/>

Erişim Tarihi: 13 Mayıs 2022

Işınlar kapsamında bir başka önemli isim ise çağdaş grafik tasarımın ikonu, Amerikalı grafik tasarımcı, illüstratör ve yazı tasarımcısı Seymour Chwast olarak belirtilebilir. Chwast'ın, ışınların Art Deco yansımalarından etkilenen tasarımlarında, geometrik şekiller, kalın eğriler, güçlü formlar ve güneş patlamaları sıklıkla görülmektedir.

Görüntü 15: Seymour Chwast, "End Bad Breath"

Kaynak: <http://seymourchwastarchive.com/collection/end-bad-breath/>

Erişim Tarihi: 22 Nisan 2022

“End Bad Breath” sloganı ile 1968 yapımı olan bu afiş (Görüntü 15); Amerikan vatanseverliğinin geleneksel bir sembolü olan Sam Amca’nın yorumlanarak, Amerika Birleşik Devletleri’nin Vietnam Savaşı’na devam eden katılımını protesto etmek amacıyla Chwast tarafından tasarlanmıştır.

Günümüzde ise ışıklar, OBEY takma adı ile bilinen Shepard Fairey gibi tasarımcılar tarafından grafik bir motif olarak kullanılmaktadır. Fairey’nin özellikle grafitilerinde ışıklara sıklıkla yer verdiği görülmektedir.

Görüntü 16: OBEY, “Silah ve Gül”

Kaynak: <https://obeygiant.com/guns-and-roses-print-release-giveaway-terms-conditions-and-more/>

Tarihi: 22 Mayıs 2022

Tasarım, çeşitli anlatım öğelerini içinde barındıran, farklı üslup ve biçimler kullanarak izleyicisiyle iletişim sağlayan ve alan olarak çok amaçlı bir kullanım ve üretim yapısına sahip, etkili iletişim kanallarından biridir. OBEY duvar üzerine yaptığı eserleriyle de bu ifadenin başarılı örneklerinden biridir.

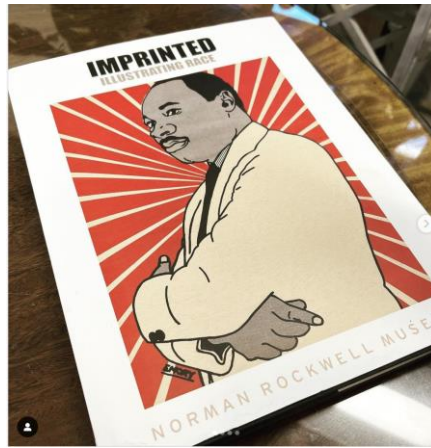

Görüntü 17:
<https://tr.pinterest.com/pin/568298046705165458/>
Erişim Tarihi: 22 Mayıs 2022

Görüntü 18:
<https://www.smashingmagazine.com/2008/09/tribute-to-graffiti-50-beautiful-graffiti-artworks/>
Erişim Tarihi: 22 Mayıs 2022

Güncel bir başka örnek ise, Görüntü 19’da yer alan sergi kataloğunun kapağında Amerika Birleşik Devletleri’nde ırkla ilgili halkın algısını çözmek amacıyla açılan sergide, görüntülerin kitlelere yayınlanması yoluyla üzerimize yapışmış olan basmakalıp ırksal temsillerin keşfedilmesi hedeflenmiştir. Vurgu yapılmak istenen figür yine ışınlar ile ön plana çıkarılmış, ışında kırmızı renk kullanımı ile de verilmek istenen etki artırılmıştır.

Görüntü 19: Norman Rockwell Müzesine ait bir Sergi Kataloğu

Kaynak: <https://www.instagram.com/p/Ce1Fi0FgokZ/?igshid=MDJmNzVkMjY=>

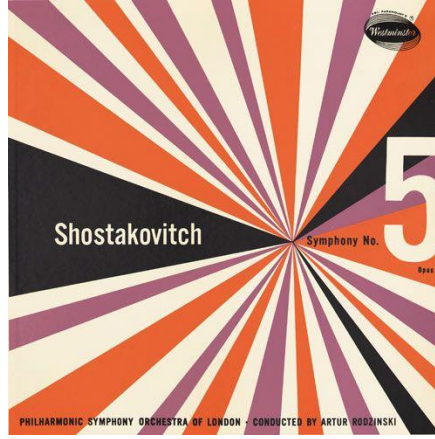
Erişim Tarihi: 16 Mayıs 2022

Işınlr, tasarımı psikolojik açıdan da farklı boyutlara taşıyabildikleri için günlük hayatta sıklıkla karşılaşılabilen, reklam ve pazarlama sektöründe de oldukça etkin kullanımları olan, dikkat çekici grafik yorumlardır. Işınları bu bağlamda bir indirim duyurusu ya da promosyon gibi bir fırsat yayımlanırken fiyat etrafında yer alan pop etkisindeki patlamalar şeklinde görmek mümkündür.

Görüntü 20'deki bir deterjan reklamında temizliği vurgulamak için kullanılan ışınlrın, ürüne kattığı anlamdan hareketle etkileyici ve dinamik bir etki oluşturduğu ve ışımanın burada güçlü bir temizlik etkisini temsil ettiği de görülmektedir. Görüntü 21'de ise, temizlik ürününün adının etkisini arttırmak amacıyla ışınlr, arka planda bir flaş etkisi oluşturacak şekilde kullanılmıştır.

 <p>Görüntü 20: Deterjan Ambalajı</p> <p>Kaynak: https://tr.pinterest.com/pin/687502699380243525/</p> <p>Erişim Tarihi: 20 Nisan 2022</p>	 <p>Görüntü 21: Temizlik Mendili Ambalajı</p> <p>Kaynak: https://londongrocery.net/products/flash-anti-bacterial-strong-cleaning-wipes</p> <p>Erişim Tarihi: 20 Nisan 2022</p>
---	---

Işınlr, satılık ilanlarını, indirim duyurularını öne çıkarmaya/patlatma etkisi oluşturmaya yararken ve fırsatları öne çıkarırken; aynı zamanda bu ifadelere heyecan ve canlılık da katmaktadır.

Görüntü 22: Dmitri Şostakoviç'in Albüm Kapağı

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/363736107384459205/>

Erişim Tarihi: 16 Mayıs 2022

Yine bir logoda ya da bir albüm kapağında ışınları farklı grafik anlatılar halinde görmek mümkündür. Görüntü 22’de, besteci Dmitri Shostakovich’in albüm kapağı ve bu kapakta ışınların uzantılı kullanımı görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırma, ışınların, görsel algı üzerindeki etkilerini ve kullanıldıkları yere göre yaratabildikleri farklı etkileri, duyguları gözler önüne sermiştir. Aynı zamanda Dünya Savaşları nedeniyle propaganda ve savaşla ilgili grafik ürünlerin, istenilen mesajı iletme konusunda ne kadar etkili olduklarını da göstermiştir.

Geçmişten günümüze ışınların grafik tasarımın vazgeçilmez bir ögesi olmasının nedeninin, grafik ürünlerde arka planda dahi olsa tüm detaylarda kullanılan grafik izlerin önemini ve altında yatan alt metni güçlendirmesi, vurgulaması olarak tespit edilmiştir. Bununla birlikte tasarıma kattığı yan anlamlardan ziyade, bazen de esas anlamları öne çıkardığı gözlemlenmiştir.

Işınların, Pop Art, Op Art, Art Deco gibi çeşitli sanat akımlarında kullanıldığı ve günümüz tasarımcıları tarafından da benimsendiği görülmüştür.

Grafik Tasarım alanında sıklıkla kullanılan tekrar eden çizgilerin, tasarımdaki algı boyutu üzerindeki etkileri incelenmiş ve ışınların, savaşlardan, ülke bayraklarındaki anlamlara kadar özellikle bir fikre vurgu yapma hususunda kullanıldıkları ve ayrıca ışınların reklam sektörü gibi farklı sektörlerde de önemli etkilerinin olduğu tespit

edilmiştir. Işıkların, ikonografik bir sembol olarak bir karakteri yüceltirken, parlak bir fikre vurgu yapmak için de kullanıldıkları ve tasarıma üslup yönünden fazlasıyla etki ettikleri görülmüştür.

Basit çizgilerle tekrarlayan formların, birbirine zıt renklerin bir araya gelmesiyle, izleyicinin vizyonunda algısal değişiklikler yapabilen ışıkların grafik bir yorum olarak tasarımın önemli optik fenomenlerinden biri olduğu, kullanıldıkları grafik ürüne modernite ve heyecan kattığı da tespit edilmiştir.

Bunun yanında tasarımcıların afişe veya her hangi bir grafik ürüne basmakalıp bir kuralla yaklaşmalarının ötesinde Tadanori Yokoo'nun kuralları alt üst eden tasarımlarını, kendine has üslubunu psikedelik bir tarz ile sunarak izleyicisine aktarması, kurallara uygun yığınla tasarım arasında şiirsel bir meydan okuyuşun göstergesi olduğu söylenebilir.

Afiş için “satıcıyla alıcıyı bir araya getiren telgraf” olarak söz eden A.M. Cassandre'ın veya İsviçre'de 50'li ve 60'lı yıllarda ortaya çıkan ve tasarımın belli başlı kalıplara uygun, matematik gibi kesin ve şeffaf olmasını isteyen Neue Graphik hareketini destekleyenlerin aksine; Yokoo'nun tasarımlarının, kendine has üslubu ile sübjektif tasarımlar olduğu görülmektedir. Yanı sıra tasarımcının eserlerinde, tamamen kendi tarzını, kendi arzularını, hayallerini, umutlarını, endişelerini ve maneviyatını eleştirel bir dille ortaya koyduğu görülmektedir. Bu bağlamda bir çok tasarımcının aksine Yokoo, kendi için çalışmakta ve müşteri onun için ikincil öneme sahip olmaktadır (Mount, 2013).

Seymour Chwast, Tadanori Yokoo ve Shigeo Fukuda gibi tasarımcıların tasarımlarında ışıkları kullanarak oluşturdukları alt anlamlar, yaratıcı düşünce ve felsefenin yanı sıra, Shepard Fairy gibi günümüz tasarımcılarının üsluplarına etki eden ve hiç eskimeyen ışıkların varlığının gelecek yıllarda da devam edeceği düşünülmektedir.

Bu makale kapsamında grafik tasarımında öne çıkan ve konu ile ilgili çalışmalar yapan önemli tasarımcılar hakkında bilgi verilmiş ve ışıkların tasarımda anlamı nasıl güçlendirdiği ve tasarımın diline nasıl katkı sağladığı üzerinde durulmuştur. Teknolojik gelişmelerle evrilen tasarım dünyasında ışıkların hareketli afişlerde şimdiden yerini aldığı görülmüş; ilerleyen süreçlerde de hep varolacağı yargısına ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

- Bilirdönmez, K. (2022). “Çağdaş tasarımda optik yanılsamalar ve SHIGEO FUKUDA örneği”, Journal of Humanities and Tourism Research, 12 (2): 285-299.
- Bruce, M. M. (2019), “Signs and Symbols: An Illustrated Guide to Their Origins and Meanings”, Alfa Yayıncılık.
- Creswell, J. W. (2002). “Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative”, Prentice Hall Upper Saddle River, NJ.
- Ergüven, A. (2021), “İyi Tasarım Nedir?”, s.61, Hümanist Yayıncılık.
- Heller, S. & Vienne, V. (2016), “100 Ideas That Changed Graphic Design”, s.15, Literatür Yayınları.
- Lehimler, Z. (2015). “Afiş tasarımında optik yanılsama”, Yayımlanmış Sanatta Yeterlik Tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Mount, C. (2013), “İsyankar bir ruh: Tadanori Yokoo”, GMK Yazılar, Sayı 135, Aralık Bülteni.
- Tuncer, A. S. (2013), “Bir lekenin, iki çizginin, dört noktanın...”, GMK Yazılar, Sayı 135, Aralık Bülteni.
- Weill, A. (2015). “Grafik Tasarım”, s.112, Yapı Kredi Yayınları.

GÖRSEL KAYNAKÇA

- Görüntü 1:** <https://tr.pinterest.com/pin/434386326564701007/> **Erişim Tarihi:** 14 Mayıs 2022
- Görüntü 2:** <https://tr.pinterest.com/pin/688276755544030933/> **Erişim Tarihi:** 14 Mayıs 2022
- Görüntü 3:** <https://tr.pinterest.com/pin/434386326564701007/> **Erişim Tarihi:** 18 Mayıs 2022
- Görüntü 4:** https://tr.wikipedia.org/wiki/Japonya_bayra%C4%9F%C4%B1 **Erişim Tarihi:** 18 Mayıs 2022
- Görüntü 5:** <https://artreview.com/work-of-the-week-yokoo-tadanoris-self-obituary/> **Erişim Tarihi:** 13 Mayıs 2022

- Görüntü 6:** <https://www.wikiart.org/en/tadanori-yokoo> **Erişim Tarihi:** 13 Mayıs 2022
- Görüntü 7:** <https://catalogue.swanngalleries.com/Lots/auction-lot/TADANORI-YOKOO-%281936--%29-YUKIO-MISHIMA-THE-AESTHETICS-OF-END-?saleno=2314&lotNo=251&refNo=662587> **Erişim Tarihi:** 13 Mayıs 2022
- Görüntü 8:** <https://wowgreat.tumblr.com/post/185313503489> **Erişim Tarihi:** 21 Haziran 2022
- Görüntü 9:** <https://emmafarnsworth.wordpress.com/2015/10/> **Erişim Tarihi:** 13 Mayıs 2022
- Görüntü 10-11-12:** <https://www.designgost.com/makale/gecmisten-gunumuze-tum-grafik-tasarim-stilleri> **Erişim Tarihi:** 20 Nisan 2022
- Görüntü 13:** <https://tr.pinterest.com/pin/289145238577123222/> **Erişim Tarihi:** 13 Mayıs 2022
- Görüntü 14:** <https://tr.pinterest.com/pin/289145238577123223/> **Erişim Tarihi:** 13 Mayıs 2022
- Görüntü 15:** <http://seymourchwastarchive.com/collection/end-bad-breath/> **Erişim Tarihi:** 22 Nisan 2022
- Görüntü 16:** <https://obeygiant.com/guns-and-roses-print-release-giveaway-terms-conditions-and-more/> **Erişim Tarihi:** 22 Mayıs 2022
- Görüntü 17:** <https://tr.pinterest.com/pin/568298046705165458/> **Erişim Tarihi:** 22 Mayıs 2022
- Görüntü 18:** <https://www.smashingmagazine.com/2008/09/tribute-to-graffiti-50-beautiful-graffiti-artworks/> **Erişim Tarihi:** 22 Mayıs 2022
- Görüntü 19:** <https://www.instagram.com/p/Ce1Fi0FgokZ/?igshid=MDJmNzVkMjY=> **Erişim Tarihi:** 16 Mayıs 2022
- Görüntü 20:** <https://tr.pinterest.com/pin/687502699380243525/> **Erişim Tarihi:** 20 Nisan 2022
- Görüntü 21:** <https://londongrocery.net/products/flash-anti-bacterial-strong-cleaning-wipes> **Erişim Tarihi:** 20 Nisan 2022

Görüntü 22: <https://tr.pinterest.com/pin/363736107384459205/>
Mayıs 2022

Erişim Tarihi: 16